

GEODEZIYA ÜZRƏ YENİ DƏRSLİK

2014-cü ilin əvvəlində çoxdan gözlənilən kitab-“Geodeziya ölçmələrinin hesablanması və tarazlaşdırılması” dərsliyi işıq üzü görmüşdür.

Müstəqil Azərbaycanda müşahidə olunan sürətli iqtisadi inkişaf müxtəlif sektorlarda infrastruktur layihələrinin həyata keçirilməsilə müşayiət olunur. Belə layihələrdə onların miqyasından asılı olmayaraq mütləq geodeziya ölçmə işləri yerinə yetirilir, alınmış məlumatlar kameral işlənir və ümumiləşdirilir. İqtisadiyyatın müxtəlif sahələrində bu tipli operativ işlərin təşkili və təminatı universitetlərdə “Geodeziya və xəritəçilik mühəndisliyi” ixtisası üzrə kadr hazırlığı ilə dəstəklənir. Hazırda bu ixtisas üzrə kadr hazırlığının müvafiq dərslik və metodik göstərişlərlə təminatı ilə əlaqədar geniş işlər aparılır. Bu baxımdan bu yeni dərsliyin işıq üzü görməsi aktual və təqdirəlayiqdir.

Təqdim edilən dərsliyin çap olunması “Geodeziya və xəritəçilik mühəndisliyi” ixtisası üzrə gənc mütəxəssis hazırlığı işinin keyfiyyətə yeni səviyyəyə qaldırılması istiqamətində vaxtında atılmış mühüm addımdır. Dərslikdə klassik konsepsiyalarla yanaşı, müasir materiallar da öz əksini tapmışdır.

Qeyd etmək lazımdır ki, hazırda “Geodeziya və xəritəçilik mühəndisliyi” ixtisası üzrə təhsil alan azərbaycanlı tələbələr və onların müəllimləri başlıca olaraq rus dilində çap olunmuş dərslik və elmi ədəbiyyatdan istifadə edirlər. Bu baxımdan da Azərbaycan dilində və latın əlifbası ilə yazılmış bu dərslik çox önəmlidir.

Dərslik mövcud fənn proqramına uyğun yazılmış və 8 fəslə birləşdirən iki hissədən ibarətdir:

- I. Ölçmələr səhvləri nəzəriyyəsi;
- II. Ən kiçik kvadratlar metodu.

Təqdim edilən dərsliyin birinci hissəsində “Ehtimal nəzəriyyəsi” və “Riyazi statistika” kurslarından mövzuların dolğun qavranılması üçün zəruri olan müvafiq teorem və qaydalar verilmişdir.

Dərsliyin ikinci hissəsi ən kiçik kvadratlar metodu və onun üsullarına həsr edilmişdir. Xüsusilə də parametrik və korrelyasiya tarazlaşdırma üsullarının nəzəri əsasları geniş şərh edilmiş və onların tətbiqi xüsusiyyətləri göstərilmişdir.

Dərslik hazırlanarkən nəzərə alınmışdır ki, tələbələr təhsil aldıkları ixtisas üzrə fundamental kurslarla artıq tanışdırlar.

Dərsləkdə nəzəri materiallarla yanaşı statistik metodların konkret tətbiqinə aid çoxsaylı misallar da verilmişdir. Əlavələrə isə geniş istifadə olunan əsas statistik cədvəllər daxil edilmişdir.

Dərslək səlis və aydın dildə yazılmışdır. Materiallar məntiqi ardıcılıqla və kifayət qədər ətraflı verilmişdir. Dərsləyin axırında göstərilən ədəbiyyat siyahısı fənnin daha dərindən öyrənilməsi üçün faydalı ola bilər.

Dərsləyin bakalavriat pilləsində təhsil alan tələbələr üçün nəzərdə tutulmasına baxmayaraq, o, magistrantlar, doktorantlar, mühəndislər və elmi işçilər üçün də faydalı ola bilər.

Dərsləyin müəllifi Bakı Dövlət Universiteti “Geodeziya və kartoqrafiya” kafedrasının müdiri, texnika elmləri doktoru, professor M.H.Qocamanovdur.

**BDU-nun Coğrafiya fakültəsinin dekani
prof. F.Ə.İmanov**